

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

LXXXII. An Crvx Christi sit veneranda, & quatenus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

primi Principii: Non externo latreutico; qui est sacrificium. 3. Quia hæresis fuit, teste Irenæo l. 1. c. 24. Epiph. hæresi 27. Aug. her. 7. asserens eum cultum imaginibus. Nam Deus est, quod imago docet; non est Deus ipsa. Vnde, O Crux auespes unica: id est, Christe crucifixe. Sicut Deut. 32. *Audite cæli, quæ loquor.* Ita istud, *Salve Crux pretiosa; pro populo est, desiderans fructum Crucis.*

IV. *Cultus per se proprius imaginum est quidam Imperfectus, qui analogice reducitur ad speciem eius cultus, qui debetur exemplari.* Species autem cultus religiosi sunt, Latræ, Hyperdulia, Dulia; quæ debentur naturæ intelligenti. Quia sicut habet imago se ad suum exemplar, ita se habet cultus imaginis ad cultum exemplaris: Sed imago est ipsum exemplar analogice, & secundum quid: ergo & cultus imaginis esse debet secundum quid.

QVÆSTIO LXXXII.

*An Crux Christi sit veneranda,
& quatenus?*

LUTHERANI æquè ac CALVINIANI inimici Crucis Christi, successores dannatorum heresiarcharum, ex suo Magistro ista didicere LUTHERO to. 2. Wittenb. fol. 339. *Si in campo conspicerem vexillum Crucis, et ipse foret crucifixus, fugerem ab eo haud secus, ac si me diabolus insequeretur.* Idem in Postilla fol. 148. *Vtinam nulla unquam corona spinea, aut crux extitisset. Si quæ particula S. Crucis mihi donaretur, foretque in manu mea; equidem isthac continuo conderem, ubi nec sol ipsam videret.* Quodque de Cruce dico, idem de quibuscunque Reliquiis dictum volo. Idem tom. 7. Wittenb. fol. 394. *Flammis desagret omnia festa Crucis.* Idem tom. 2. Wittenb. fol. 4. *Meus Carolstadius cum prophetis suis*

vociferantur, & incendunt vulgus dicentes: secca, disseca, distrabe, discerpe; amerlora, disfringe, transfode, abice, conculca, alapa in faciem idolis infringe. Vides Crucifixum; in faciem illi inspuè.

LUTHERANIS dictum, factum Calvinianis. Quorum argumenta cum responsionibus repetere ex mea Genealogia part. 1. questio. 24.

SVADENT CALVINISTÆ potto istis apud Scharpium in *Cursu Theol.* 1. Adoranda Crucis nec præceptum est nec exemplum in Scripturis. 2. Latreutica adoratio solius Dei est: ergo eam tribuere Cruci est hæresis contra Deum. 3. Si ei ob Christi contactum debetur adoratio: ergo magis ventri Mariæ, & asino palmario, & ludæ labiis, &c. 4. Cruci, quam Resurrexerunt, plus tribuitur in hoc *Crucentuam adoramus, Resurrectionem glorificamus.* 5. Christi Humanitas separata à Divinitate, non esset Latræ cultu adoranda: minus ergo Crux. 6. Sp. Sanctus est in baptismo; nec tamen ibi adorandus: ergo minus Crux.

AUTOR. Tribus omnia completar: 1. Veneranda est ipsa crux Christi: 2. Omnis Crux: 3. Et signum Crucis.

1. *Lignum Crucis venerabile est.*

I. Quia eam Christus elegit sponte, non inuitus; Vti Aram sui Sacrificii Numini placando; Vti Scalam sibi ad regnum; Vt instrumentum liberationis nostræ; Vt tropæum triumphum de diabolo deuscto: Quibus ille mirificum eic ontulit honorem. De quibus singulis S. Scripturæ testimonia require in meo *Antichristo p. 1. q. 25.*

2. Quia Mysteria S. Crucis sunt veneratione dignissima. De quibus Eph. 3. *Ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum.*

3. Quia Inuentio S. Crucis docet Dei in eam curam ac honorem admirabilem à miraculis, testem nostri in Crucem honoris ad probati, sibi que grati.

4. Mirificis lignum Crucis honoribus affectit omnis retro antiquitas Christiana Imperatorum, Episcoporum, populorum, nationum, ac orbis vniuersi.

5. Quia Exaltatio quoque illius gradibus fuit illustrata signis.

6. Si locus, vbi Angelus stetit, *Exod. 3. Ios. 5.* terra sancta fuit: quanto sanctior, vbi stetit Christus. Si Sudaria & semicinctia Pauli, Umbra Petri, pluribus salutaria fuit; suntque sacramenta salutaria Vasa gratiæ, ideoque honoranda; quanto amplius *Lignum felix*, vt Sibylla canit, *in quo Deus ipse pependit?*

DICO AD I. Vt ab autoritate negatiua argumentum ducitur, sic reicitur.

AD II. Deolatia tribuitur soli immediate & vltimate: Cruci verò ipsi non propter ipsam, sed relatiue ad Christum.

AD III. Magna talium est & Crucis disparitas. Illa enim isthuc nunquam intendit vel Christus, vel se intendere ostendit ipse, aut Ecclesia, aut Patres. Quanquam *beatus venter, qui te portauit.*

AD IV. Resurrectionem & Crucifixionem iuxta & adoramus, & glorificamus in concreto, scil. Crucifixum, & Resurgentem. Vt igitur sepulcrum Domini est gloriosum, sic & Crux.

AD V. Posito impossibili nil sequitur. Nihilominus hoc posito, quædam ei deberetur adoratio ob præcedentem Vnionem hypostaticam: sed non haberet subsistentiam.

AD VI. In baptismo non est persona, sed gratia Sp. Sancti communis S. Trinitati: idque in actu transeunte baptizatiõnis.

II. *Imago crucis omnibus esto veneratiõni.* 1. Vel ob istud, quia Matth 24.

Tunc apparebit signum Filij hominis in caelo.

2. Quia sic pluribus sancitum Conciliis est: Vt Synodo VI. VII. VIII.

3. Sic vsus mosque Maior, & Antiquitatis antiquissimæ tulit, ac postulat in bello & pace, in publico & priuato. Vnde Lactantius ait: *Flecte genu, Lignumque Crucis venerabile adora.*

4. Quot, quamque admirandæ æque ac salutares Crucis apparitiones factæ historias temporum illustrarunt? Quanta per cruces in orbe miracula sunt designata?

5. Denique signa rerum sanctarum sancta sunt ac venerabilia: tale Crux est omnis: ergo.

III. *Signum Crucis transiens, quo se pij consignare Deo semper consueverunt, sacrum est ac venerabile.* 1. Testibus Veter. Testamenti Figuris: vt est,

Exod. 20. Sanguis Agni in postibus ædium: id est, ait *S. Aug. de Catechiz. rudib. c. 20.* signum crucis in frontibus Christianorum. Item *Ezech. 9* signum Tau,

teste Cypriano & Hieron. &c. 2. Ita Consensus omnium retrò ætatum, Doctorum; ac Fidelium vsus. 3. Miracula testantur, vsusque adprobarunt. Quæ omnia supradicta demonstrat illustrissimè *Bellarminus lib. 2. de Sanctis, cap. 27. 28. 29.*

OBIECT Scharpius. 1. Signum crucis nec mandatum, nec exemplum habet in Scriptur. 2. Est institutum hu-

R 2 mani-

manitus ad Christianorum distinctionem ab aliis: ergo non est religiosum & venerabile. 3. Est superstitionis instrumentum humanitus institutum. 4. Eneruat vim crucis Christi; nam demones fugare Christi est, non signi, cui tribuitur.

DICO AD I. Ut supra. AD II. Est id; sed non solum ad id. AD III. & IV. Falla assumta.

QVÆSTIO LXXXIII.

An, & quo sine sine extruenda Tempia?

LUTHERO-CALVINISTÆ excitanda negant templa. 1. Ad Sacrificandum. 2. Aut ad orandum. 3. Aut ad honorandos Sanctos: 4. Aut, quod addunt Anabaptistæ & Waldenses, ad Conciones & Sacramenta ministranda. 5. Manichæi, nullam ob causam vlla extruenda esse voluerunt.

I. MANICHÆI, s. Agostino l. contra Adimantum c. 10. eos refutante, aiebant Deum Veteris Testamenti iubentem erigi Tabernaculum & Templum, esse malum principium, non verum Deum, contrarium Deo Novi Testam. Vnde Matth. 23. *Cælum, Dei sedes est, terra autem scabellum pedum eius.* Ad. 17. *Deus non in mansuetis templis habitat, aut manibus humanis colitur.* Hæc resoluta vide in *Antichristo* part. 1. quæst. 26.

II. ANABAPTISTÆ & Waldenses negant templa concionibus & Sacramentis esse necessaria: quod Christus prædicavit in campis, montibus, desertis, mari, & diabus, plateis; baptizavit in fluminibus, Cognam peregerit in privata domo. Oppidum quædam affines isti Manichæi?

III. LUTHERO-CALVINISTÆ sic docent: templa. I. Non Sacrificiis necessaria. Quia Apoc. 21. *Templum non vidi in ea, Dominus enim Deus templum illius est;* sc. Ecclesiæ militantis: teste Isa. c. 60. Ideo Salomonem debuit euerri.

AUTOR. At de Triumphante fit ibi mentio, teste Hieron & Cyrillo: & statum Legis cessasse erat signum ipsa questio Salomonæ.

2. Non Orationibus: Quia Matth. 6. *Tu autem cum oraveris intra in cubiculum tuum.* Ioan. 4. *Venit hora, & nunc est, quando neque in monte hoc, neque in Ierusalim adorabitis.* &c. 1. Tim. 2. *Volo viros orare in omni loco levantes puras manus.*

3. Nec Sanctis honorandis templa erigenda: quia idololatria est; teste Aug. l. contra ferm. Anan. c. 20. *Templi constitutio ad latrice cultum pertinet.* &c. Talia Luthero caluinistæ.

AUTOR. Rectè Collocantur: 1. Aedes sacræ Prædicationi & Sacramentis: 2. Templa Sacrificiis: 3. Oratoria orationi publicæ ac privata: 4. Basilicæ, seu Memoriam, seu Martyria Sanctis.

I. PRÆDICATIONI & Sacramentis: contra Eustathium, Waldenses, & Anabaptistas: 1. Teste Christo Ies. in meo *Antichristo* p. 1. q. 26. 2. Quia in Ecclesia primitiva aedes priuata in Ecclesiis vertebantur: vt teste Clemente l. 10. *recognitionum*, Antiochiæ demum Theophili, Petro concionante. Plura Busebius l. 2. *hist. c. 17* &c.

II. SACRIFICIIS Templa ponuntur. I. Quia templa sunt domus altarium, sed aræ semper fuerunt: ergo & templa: Araræ seruiunt Sacrificiis necessaria; ergo & templa. Ita omnis Antiquitas, & Christiana Traditio, Patrumque Consensus.

III. ORATIONIBVS etiam priuatis templa sanctè instituuntur. Ita Scriptura in meo *Antichristo*; quæst. 26. Ita S. Patres in Bellarm. l. 3. de *Sacram. c. 4.* Vnde Oratoria dicebantur; & Ecclesiis, quo euocabantur. RATIO, Deus magis est in templis, quam alibi: Vnde in nobis